

In deze vertrektijden, die ons half April verstrekt werden, kunnen later nog wijzigingen aangebracht blijken te zijn. Men overtuige zich van de juistheid in de nieuwe dienst-regeling.

Men geve zich voor deelname aan het diner en/of de excursie (in verband met het vervoer per bus naar het excursieterrein) op aan den secretaris, drs. R. Kofman, Jekerweg 87a, Maastricht of aan het Natuurhistorisch Museum (tel. K 4400. 4174) vóór 17 Mei.

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN TE MAASTRICHT OP WOENSDAG 5 MAART.

Aanwezig de dames : van de Geyn, Bels-Koning, Hoeberechts-Roebroek, Dütting, Moubis-Bolsius, van Goethem en De Kleermaeker, benevens de heeren : van Rummelen, Kofman, Mommers, Habets, van Sonderen, Rijk, Maessen, Onstenk, Grégoire, Br. Maurentius, Nijst, M. Kemp, A. Kemp, Brans, Pater Jeuken, van Noorden, Sondeyker, Br. Bernardus, H. Willems, J. Willems, Bollen, Leenders, Hack, Wijssen, Wassenberg, Br. Agatho, Stevens, Otten, Jounet en Schoenmakers.

De heer van Rummelen presideert de vergadering en spreekt een kort woord ter herdenking van den Limburgschen geoloog Dr. A. Erens. Een meer gedetailleerde biographie van den overledene zal van de hand van Rector Cremers in het Maandblad verschijnen.

De heer M. Kemp introduceert zijn neef de heer A. Kemp, die een opsomming geeft van de gemiddelde temperatuur, het aantal vorstdagen en ijsdagen van de strenge winters 1928/29, 1939/40 en 1946/47, te Maastricht in vergelijking met die van De Bilt. Ook met betrekking tot andere streken des lands blijkt dat het weer hier in het algemeen iets warmer is. Om Maastricht hangt het aureool van de warmste plaats van Nederland te zijn. Hieraan knoopt de heer Kemp een pleidooi vast tegen het opheffen van 't Meteorologisch Station, gevestigd op de Gem. H.B.S. te Maastricht; in de toekomst zou dan het maken van vergelijkingen zooals hierboven onmogelijk worden. Aan een lange traditie — het station bestaat vanaf 1851 — zou hierdoor een einde komen en Maastricht zou als warmste plaats van Nederland uit de statistieken verdwijnen. Hij verzocht het Bestuur van het Natuurhistorisch Genootschap adhaesie te betuigen aan het adres dat het Stadsbestuur hierover gericht heeft tot de Directie van het K.N.M.I. in De Bilt. De secretaris, de heer Kofman, belooft dat het Bestuur in dezen diligent zal zijn.

De heer Habets informeert bij den Voorzitter hoe het staat met het onderzoek van den onlangs gevonden meteoriet; hij vertelt de vergadering nog menige bijzonderheid die over meteorieten in de litteratuur bekend zijn. De Voorzitter antwoordt dat in een der eerstvolgende Maandbladen een beschrijving van den bewusten meteoriet zal volgen.

De heer Rijk deelt mede dat hij op 1 Maart om ca. 3 uur n.m. boven de markt te Meerssen een 40-tal wilde ganzen zag vliegen in de richting Maastricht, dus Z.Z.W. Namens Pater A. Munsters M.S.C., Missiehuis Stein, deelt Majoor Rijk mede dat deze op 24 Juli 1946 te Stein een ex. van een dikkopje *Carcharodus alceae* Esp. ving. De vorige eeuw werd dit vlindertje in Nederland sporadisch gevangen. Dit is het tweede exemplaar in de laatste 25 jaar.

De heer Kofman krijgt vervolgens het woord. Hij heeft op 10 Jan. 1946 en 19 Febr. 1947 een wouw waargenomen aan de Maas tusschen Maastricht en Eysden. Volgens „De Nederlandsche Vogels” vermeldt de oudere litteratuur, dat de wouw uitsluitend in de herfst- en wintermaanden wordt waargenomen, terwijl daarentegen Van Oordt (1926) opgeeft, dat de meeste waarnemingen in het zomerhalfjaar vallen. Verder geeft „De Nederlandsche Vogels” dan een lijst van alle waarnemingen, gepubliceerd van het begin van deze eeuw tot en met 1936. Dit zijn er 25, allen in de maanden Maart t.m. November, geen enkele in Dec., Jan. en Febr.

Hetzelfde geldt voor de 12 waarnemingen, die sinds 1936 nog in „Ardea” opgegeven zijn, met uitzondering van één opgave, n.l. van 26 Febr. 1941 tusschen Rotterdam en Dordrecht.

Bovenvermelde waarnemingen zijn als winterwaarnemingen dus wel heel zeldzaam.

De heer Kofman vervolgde met een overzicht over de broedvogeltellingen die hij in 1943 en 1944 op verzoek van het „Vogel-trekstation Texel” in het Stadspark uitvoerde. De bedoeling van deze tellingen was,

om het aantal broedparen van merel, zanglijster, vink, tjiftjaf en fitis te bepalen. Hierbij werd gebruik gemaakt van het feit, dat de mannetjes dezer soorten in het voorjaar een territorium kiezen, waarin zij hun aanwezigheid door voortdurend zingen kenbaar maken en waarin in den regel het nest gemaakt wordt. Op een aantal wandelingen door het park werden de zingende mannetjes op een plattegrond aangeetekend. Aan het eind van het seizoen was dan door combinatie dezer kaartjes het aantal territoria van elke soort vrij nauwkeurig vast te stellen. In het Jaarverslag 1945 van het „Vogel-trekstation Texel” werden eenige voorloopige resultaten van allerlei terreinen uit het geheele land gepubliceerd. Daaruit bleek dat ons Stadspark een zeer dichte merelbevolking heeft, n.l. 36,1 per ha., slechts overtroffen door den vogeltuyn in het Zuiderpark in Den Haag, dat er 36,4 had. Uit de bevolkingsdichtheid in verschillende terreinen kan men allerlei conclusies trekken over de eischen, die de merel aan zijn broedterrein stelt. Het Stadspark voldoet blijkbaar niet zoo aan de eischen van den zanglijster. Het aantal territoria per 10 ha. 7,8—12,1 werd door veel andere terreinen verre overtroffen.

De vink daarentegen heeft het weer wel zooals hij het graag heeft. Met 14,6 territoria per 10 ha. slaat het park een goed figuur.

De fitis acht het park blijkbaar geheel ongeschikt om te broeden, in 1942 en 1944 broedde hij er niet. Van de tjiftjaf worden in het bovenvermelde Jaarverslag geen resultaten bekend gemaakt. Slechts wordt vermeld, dat dichtheden boven 10 per ha. weinig voorkomen. Met ruim 5 territoria per ha. bereikt deze vogel dus ook nog een behoorlijke dichtheid.

De heer **Stevens** merkt op dat hij 13 Maart 1946 bij Oost aan de Maas een wouw zag. De heer **Wassenberg** zag een exemplaar in de Kerstvacantie 1945/46.

Broeder **Agatho** vertelt vervolgens over Tweede broedsels bij de tjiftjaf.

In een der volgende afleveringen zal hierover een publicatie worden opgenomen.

De secretaris, de heer **Kofman**, weet de vergadering mede te deelen dat medio Februari de Koninklijke Bewilliging op onze statuten verkregen is.

De conservatrix vertoont de vergadering vol trots een nieuwe amerikaansche binoculair, merk

Bausch en Lomb, die door een verdienstelijk medelid, den heer Ch. Goffin, aan het Natuurhistorisch Genootschap ten geschenke werd gegeven.

Dit vorstelijk cadeau geeft den aanwezigen spontaan aanleiding om voor den heere Goffin eenen „dreidobbelen” te slaan. Na de vergadering komt menigeen de binoculair vol bewondering bekijken; het toestel is uitgerust met de oculairen 10 × en 15 × en de objectieven 1,5 × en 2 ×, welke laatste door een revolver gemakkelijk verschoven kunnen worden. Het gezichtsveld is opvallend ruim, hetgeen van groot voordeel is bij het praepareeren. Zeker zullen vele leden van dit lang begeerde apparaat een dankbaar en nuttig gebruik weten te maken.

TE MAASTRICHT OP WOENSDAG 2 APRIL.

Aanwezig de dames: van Nieuwenhoven-Sunier, van de Mijll Dekker, Kooyman, Moubis-Bolsius, Lahaye-de Wit, van de Geyn en de heeren: Rector Cremers, Prof. Raignier, van Rummelen, van Nieuwenhoven, Kemp, Hennus, Heyen, Mertens, Grégoire, van Boven, Parren, Rijk, van Sonderen, Onstenk, Maessen, Br. Maurentius, Br. Agatho, Wassenberg, Stevens, Otten, Bollen, Leysen, Winters, Poot, van de Riet, Geurts, Baggen, Custers, Maenens, Lemmens, van de Gugten, Pater Jeuken, van Noorden, Pater van Summeren, Nijst, Paping, Kofman, Mommers, Leenders, Bergholtz, Hack, Wijsen en Schulte.

Prof. Dr. A. Raignier S.J. uit Leuven houdt een lezing over temperatuurregeling in de nesten van de roode boschmier. Deze voordracht zal in No. 6 van het Maandblad, hetwelk eind Juni zal verschijnen, worden opgenomen.

TE HEERLEN OP ZATERDAG 5 APRIL.

Aanwezig de dames: Zopp en Huybregts en de heeren: van Rummelen, Willemse, Mientjes, Terhal, Poot, Swaninck, Collin, Rentrop, Coonen, Winter en Herberghs.

Na opening door den Voorzitter, dhr. van Rummelen, vertoont de heer **Rentrop** enkele afdrukken van carboonplanten, afkomstig uit de Oranje-Nassau Mijnen (Calamites en Sigillaria). De Voorzitter geeft over deze fossielen enkele toelichtende verklaringen.

Dr. **Terhal** vertoont daarna enkele reproduc-

ties van photographische opnamen met de electronen-microscop van bacteriën en bacteriophagen.

Daarna bespreekt de heer Collin aberraties van enkele vlinders.

Tot slot vervolgde Dr. Willemse zijn causerie over „De insectenwereld om ons heen”.

DR. J. W. ALPHONS ERENS

26 April 1859 — 22 Februari 1947

door

RECTOR JOS. CREMERS

Hulze Niethuizen, Wynandsrade.

Jan Willem Alphons Erens zag 't levenslicht te Valkenburg op 26 April 1859. Zijn ouders waren Jan Gerard Erens en Maria Barbara Schetters geboren eveneens te Valkenburg, de eerste in 1818, de tweede in 1825. Vader Erens was van beroep landbouwer.

Alphons studeerde aan de Alma Mater van Leuven aanvankelijk pharmacie, maar werd dra de kunst om artsijen te bereiden ontrouw en keerde „afgestudeerd” in zijn geboorteplaats terug als *Doctor in de geologie*!

Geologie was in dien tijd — op 't laatst der tachtiger jaren van de vorige eeuw — een vak, 't welk wel allerminst geschikt leek om in Zuid-Limburg 'n Doctor in die wetenschap een vast emplot te bezorgen. Maar dat deerde onzen Doctor weinig. Van huis uit niet onbemiddeld kon hij zich de luxe veroorloven z'n doctorsbul niet dadelijk rendeerend te maken. Doch een bestaan leiden zonder iets om handen te hebben lag niet in Erens' aard. Dit zal van niet weinig invloed zijn geweest bij de sollicitatie van Dr. Erens naar 't Burgemeesterschap van Valkenburg, dat in het najaar van 1894 vacant kwam. Bij Koninklijk Besluit van 23 November zag hij zich als dusdanig, met ingang van 15 December, benoemd.

Na zijn huwelijk op 27 Mei 1896 met Carolina, Maria, Gertruda Deden, weduwe van Hector Leon Mattonet uit Aken werd hij door aankoop eigenaar van de Villa Strabeek te Houthem St. Gerlach, waar hij sindsdien tot aan zijn dood woonde.

Van nature ietwat autocratisch aangelegd en zoo nu en dan kiekeboe spelend met een klein grappig duiveltje van ijdelheid duurde 't niet lang of hij lag met de vroede vaders van

Valkenburg overhoop. Te Valkenburg ligt naast de Grendelpoort een put en van dien put heeft altijd 't zeggen gegolden: „Wie niet van den Grendel gedronken heeft, is geen *echte* Valkenburger”.

Erens mocht Valkenburger zijn van *geboorte* — van den Grendel had hij klaarblijkelijk niet gedronken, een *echte* Valkenburger bleek hij niet te zijn.

Echte Valkenburgers toch waren altijd stavast op 't glibberige pad der plaatselijke politiek en mochten ze al 'ns 'n keer uitglijden en 'n salto mortale maken, dat deerde hen niet. Overgevoeligheid was hun vreemd, ze konden best tegen een onschuldigen knauw, een niet zoo kwaad bedoelden snauw, welke zij bij het spel ten raadhuize te incasseeren kregen. Willende verheven staan boven gemeentelijke partijschappen trachtte Burgemeester Erens de teugels van zijn beleid kort te houden en raakte vervreemd van soepelheid, vervreemd ook van menigen jeugdvriend. Zulks had ten gevolge dat de heeren raadsleden den teugel van de paardjes, welke zij bereden, vaak zóódanig lustig vierden, dat de beestjes wel 'ns harder galoppeerden dan de ruiters zelf wilden en den Burgemeester dreigden omver te rijden. De raadszittingen van Valkenburg werden berucht en gingen lijken op publieke vermakelijkheden, die, vonden zij plaats op vandaag, in staat zouden zijn den naijver op te wekken van Maastrichter Tempeliers, Sittarder Marotten of Venlosche Jocussen.

Neen, Erens' Burgemeesterschap te Valkenburg was geen succes. En toch liet hij zich de benoeming ook nog tot Burgemeester van Houthem, welke plaats vond bij K.B. van 7 September 1900, welgevallen en werd hij als zóódanig beëdigd en geïnstalleerd in de raadsvergadering van 22 September 1900.

Maar Houthem was Valkenburg niet!

In Houthem was Dr. Erens de algemeen geachte „heer van Strabeek”, in Valkenburg kon men zich niet losmaken van de idee dat z'n Burgemeester onafscheidelijk kameraad was van op niets berustende hoogmoedsbevliegingen... men vergat daar dat er, naast hoogmoed, ook nog zoo iets bestaat als... beminnelijke naïviteit!...

Wanneer Dr. Erens mij vertelde — en hij vertelde zulks graag, dat z'n familie stamde van Ehrenstein bij Kerkrade, had ik altijd leute en